

Nr. 13

 skov-udb

Træer og buske til skovbryn, læhegn og vildtplantninger

Beskrivelse af arter

- er konkret information til skovbrugere om god og flersidig skovdrift
- udgives i samarbejde mellem Skov- og Naturstyrelsen, Forskningscentret for Skov & Landskab, Dansk Skovforening, De Danske Skovdyrkerforeninger og Hedeselskabet
- kan fås hos din skovbrugskonsulent eller hos det lokale statsskovdistrikt, der også har en oversigt over andet informationsmateriale fra SKOV-info.

UDGIVET AF SKOV-info 1994

Tekst og redaktion: Skov- og Naturstyrelsen, Fællesudvalget for Læplantning og Frøkildeudvalget.

Layout og tegninger: Poul Juul

Grafisk tilrettelægning og dtp-produktion: Parabole ApS

Fotografer: se side 41

Tryk: Grafisk Center Hillerød

2. udgave, oplag 3.000 ekspl., ialt trykt i 10.500 ekspl.

ISBN: 87-89376-15-3

INDHOLD

Hvorfor dette hæfte	1
Klima, jordbund og plantevalg	2
Hvad kan man få tilskud til ?	3
Planteråd	4
Vedligeholdelse og pleje af plantninger	5
Danske og latinske navne på træer og buske	7
Vækstforhold for arterne	8
Form, højde, blomstring og frugt	10
Artsbeskrivelser med fotos	12
Yderligere information og nyttige adresser	40

Hvorfor dette hæfte?

Det danske landskab ændres stærkt i disse år. Det sker især gennem omlægning af landbrugsarealerne og gennem tilplantning. Dette hæfte giver oplysning om de vigtigste træer og buske, som kan bruges til at plante i læplantninger, langs veje, i plantninger for vildtet og i skovbryn. Hæftet giver gode råd om, hvad der skal tænkes på i planlægningsfasen, ved plantning og vedligeholdelse og indeholder for hver art et farvefoto og en kort beskrivelse. De mange arters forskellige egenskaber er vist i to sammenligningsskemaer. Hæftet kan bruges til at vælge de træer og buske ud, som man gerne vil plante netop til sit eget formål.

For mange af arterne kan der opnås statstilskud til plantning, når det drejer sig om større plantninger, men ikke til haver. Oplysning om de forskellige tilskudsmuligheder og de arter, der kan gives tilskud til, findes i et særligt hæfte om tilskudsberettigede

træer og buske, der kan fås ved henvendelse til bl.a. Skov- og Naturstyrelsen. Hæftet er produceret i samarbejde mellem SKOV-info, Landsbrugs- og Fiskeriministeriet, Fællesudvalget for Læplantning og Frøkildeudvalget.

Naturhensyn ved etablering og plantning

Den, der planter, er med til at præge både udseendet og funktionen af det landskab, vi færdes i, enten der plantes i haver, i skove eller i det åbne land. Landskabsbilledet bliver anderledes, lokalklimaet skifter, og vilkårene for dyr og planter ændres.

Man skal derfor tænke sig godt om, når der skal plantes nyt eller forbedres i bestående plantninger, så formålet med plantningerne bliver opfyldt, og naturen understøttes gennem skabelse af gode levesteder for vilde dyr og planter.

Når gamle plantninger forbedres eller fornys, er det vigtigt at lade gamle og døde træer blive tilbage, da de er levesteder for mange laver, mosser, insekter og hulrugende fugle.

De gamle og døde træer vil ikke være til skade for de nye beplantninger.

Dog skal man ikke plante nåltræer, hvor der før har stået nåltræer som rød- eller hvid-gran på grund af fare for overførsel af svampeinfektion.

Indførelse og plantning af træer og buske, der spreder sig stærkt og evt. udkonkurrerer andre arter, bør undgås. I stedet må træer og buske, der har eksisteret i Danmark gennem mange generationer, foretrækkes. De har derved bevist deres levedygtighed og klimatilpasning. De vilde dyr, laver, mosser og svampe er desuden bedre tilpasset disse naturligt hjemmehørende træer og buske, som derfor generelt giver flere levesteder og muligheder end de nyere indførte arter.

Klima, jordbund og plantevalg

Ved valget mellem naturligt hjemmehørende træer og buske må man huske, at en træart, der naturligt forekommer på Lolland-Falster, godt kan være uegnet og virke fremmed i det vestjyske og omvendt.

Derfor er det ikke ligegyldigt, hvilke arter man anvender, eller hvor plantematerialet kommer fra. Plantematerialet skal være sundt og klimatolerant. Konsulenter og planteskoler kan rådgive om de bedst egnede arter til en given egn og på bestemte typer af jord.

Udvalget af anvendelige arter bygger på mange års erfaring med forsøg og brug. Men inden for de enkelte arter findes der ofte flere forskellige typer med hver deres egenskaber. For eksempel vokser både dun-birk og vorte-birk vildt i store dele af Europa, men kun de typer der vokser i og tæt ved Danmark kan klare sig herhjemme i længere tid uden at tørre ud, fryse ned eller få sygdomme. Inden for landets grænser kan der også være stor forskel på frodighed og sundhed blandt forskellige typer af birk.

Tilsvarende gælder for mange andre træer og buske.

Der gøres derfor gennem de statslige kåringsudvalg for forstligt formeringsmateriale og for landskabsplanter samt af Frøkildeudvalget et stort arbejde for at finde, godkende og sikre gode og sunde plantebestande (frøkilder og provenienser). Fra dem kan planteproducenterne hente frø eller formeringsmateriale til produktion af udplantningsplanter til salg gennem planteskolerne.

Statens Planteavlsforsøg, Forskningscentret for Skov og Landskab og Statsskovenes Planteavlsstation udfører forsøg, afprøver planter fra de godkendte bestande og iværksætter frøavl. Skov- og Naturstyrelsen medvirker til at sikre danske bestande af træer og buske, så deres arvemateriale (genressourcer) kan bevares for fremtiden, og de naturligt hjemmehørende arter fortsat kan være bærende i dansk natur.

Hvad kan man få tilskud til?

Man kan få tilskud til at plante i både skovbryn, læplantninger og til vildtet efter flere forskellige ordninger. Hver ordning har egne bestemmelser og vilkår. Tilskud skal søges hos den tilskudsgivende myndighed. Tilskud gives efter visse regler. Blandt andet gives kun tilskud til udvalgte arter af træer og buske. Der kan også kun gives tilskud til ét formål for hver plantning.

Mere information kan hentes i SKOV-info nr 12: "Træer og buske til skovbryn, læhegn og vildtplantninger. Tilskudsliste.", hvor det fremgår, hvilke træer og buske der ydes tilskud til og hvilken myndighed, der administrerer de forskellige tilskudsordninger.

Lovmæssige reguleringer

I planlægningen skal man være opmærksom på, at følgende kræver tilladelse efter Naturbeskyttelsesloven:

- tilplantning af fredede og klitfredede områder.
- tilplantning af heder, moser o.lign., strandenge, strandsumpe, ferske enge og overdrev der enkeltvis eller tilsammen er større end 2500 m² i sammenhængende areal.
- tilplantning af heder, moser o.lign., strandenge, strandsumpe, ferske enge og overdrev der i forbindelse med en sø over 100 m² er større end 2500 m² i sammenhængende areal.
- tilplantning af moser o.lign. der er mindre end 2500 m² og ligger i forbindelse med sø eller vandløb, der er beskyttet efter naturbeskyttelsesloven.
- tilplantning indenfor beskyttelseslinjer omkring fortidsminder, søer, langs vandløb og strande.

Det er desuden ikke uden videre tilladt at plante i områder, hvor skovrejsning er uønsket, eller i EF-fuglebeskyttelses- og Ramsarområder. Her vil der i reglen ikke blive givet tilplantningstilskud.

Spørg derfor i amtskommunen, om der må plantes på stedet, før der søges om tilskud til plantning.

Planteråd

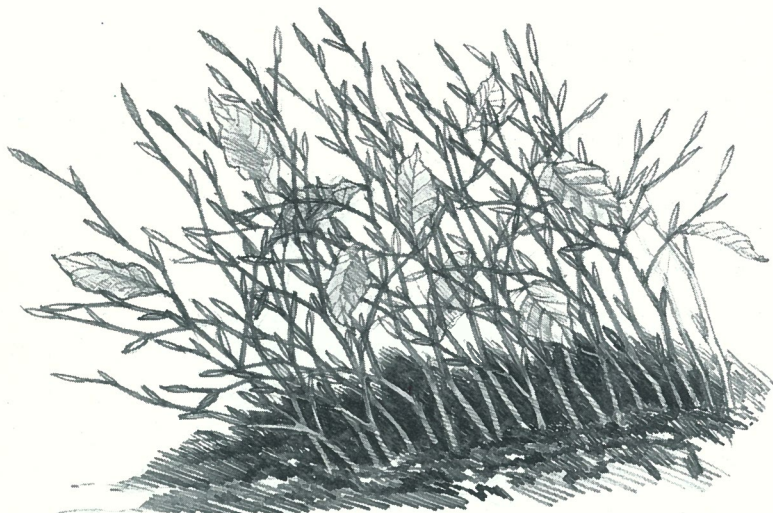
Jordtilberedning

Det er meget vigtigt, at jorden er velbehandlet før plantningen. Ellers vil en stor del af planterne gå til, fordi de bliver udkonkurreret af ukrudt. Inden der plantes, skal jorden derfor være fri for rodukudt - især kvik og skvalderkål.

Planterne ankommer

Når planterne ankommer, bør man med det samme sikre sig, at det leverede svarer til det bestilte (antal planter, størrelse, kvalitet, artsnavne, sortsnavne eller frøkildnavne)

Lad mærkesedlerne sidde på planterne eller bundterne.

Opbevaring af planterne

Planterne skal beskyttes godt mod udtørring, og bliver de ikke plantet med det samme, må de »slås ind«.

Planter leveret i plantesække kan opbevares i disse i op til 2-3 uger, når sækkene er lukkede, står køligt og i skygge. Hvis de derefter stadig ikke kan plantes ud, skal de »slås ind«.

Planterne »slås ind« ved, at der graves en rende i mindst et spadestiks dybde på et køligt og skyggefuldt sted. Plantebundterne åbnes, og planterne fordeles, så de alle kan få direkte jordkontakt. Rødderne dækkes godt til over rodhalsen med løsnet jord. Træd jorden fast til omkring planterne uden at beskadige rødderne og vand evt. godt bagefter, således at der bliver god kontakt mellem jord og rødder.

Plantning

Plant helst i fugtigt og skyet vejr, og i perioden fra midt i oktober til sidst i april. Der kan plantes vinteren igennem, blot jorden ikke er frossen. Under plantningsarbejdet skal planterne hele tiden beskyttes mod udtørring. Derfor transporteres planterne bedst i sække eller en plantekasse, der beskytter mod sol og vind. Ved planlægning af større plantninger bør man tænke på at sikre plads mellem planterne til eventuel mekanisk rensning i de første 2-3 år.

I SKOV-info nr. 4 er der flere oplysninger om opbevaring af planter og plantning.

Vedligeholdelse og pleje af plantninger

Renholdelse

Efter plantningen bør jorden holdes ren i mindst 3 år, for at væksten kan komme godt igang, da unge planter har svært ved at konkurrere med ukrudt om vand og næring.

Renholdelse bør ske mekanisk, og plantningen bør derfor tilrettelægges, så der bliver plads til en mekanisk rensning.

Kemisk bekæmpelse bør kun anvendes, hvor mekanisk renholdelse ikke er mulig. Der sker jævnligt ændringer i lovgivningen om anerkendte midler, og desuden er unge planter ofte meget følsomme over for kemikalier. Brug af ukrudtsmidler til erhvervsformål kræver desuden, at brugeren har fagkundskab og har erhvervet certifikat til anvendelse af midlerne. Søg derfor råd og vejledning hos konsulenter. Adresser findes bagest i dette hæfte.

Alternativ ukrudtsbekæmpelse kan foregå ved omhyggelig udlægning af et tykt lag biologisk nedbrydeligt materiale over hele det rengjorte areal, når der er plantet. Der må ikke være huller, som ukrudtet kan spire op igennem, og der må ikke være jord blandet i materialet. Der kan f.eks. bruges grov flis.

Beskyttelse mod gnav og bid

Unge planter kan være udsat for gnav og bid af mus, hare eller hjortevildt om vinteren og i det tidlige forår. De fleste planter klarer dette, selv om de bliver sat lidt tilbage i væksten. - Plantningerne kan ved risiko for intensive hjorte- og hareangreb hegnes ind. De kan også beskyttes ved kemisk behandling om efteråret af rodhals og top, til de er over bidhøjde. Ved dækning med halm kan der være forøget risiko for mus. Spørg konsulenter til råds både om kemiske midler og om hegning.

Efterplantning / efterbedring

Der kan opstå huller i plantningerne på grund af tørke, dårlig jordforberedelse, insektangreb osv. I læplantninger skal disse huller efterbedres. Ellers bliver der dårlig lævirkning. Efterbedring behøves ofte ikke i skovbryn og i reglen heller ikke i vildtplantninger, fordi nabotræerne efterhånden lukker hullerne, eller der sker en spontan indvandring af selvsåede træer og buske. Vær dog opmærksom på, at der i tilskudsordningerne er et krav til plantetæthed efter tre år.

Udtynding

For at der kan blive ved med at være læ ved jordoverfladen, er det vigtigt, at der er liv og fortsat god vækst i den nederste del af plantningen.

Unge planter fylder ikke meget på plantetidspunktet, men hvor væksten er god, kan det hurtigt blive påkrævet at udtynde og beskære plantninger for at holde dem tætte.

De fleste lave og middelhøje buske tåler en hel del beskæring og også direkte nedskæring. Også mange store træer tåler beskæring.

Arter med kraftig grenvækst skal undertiden beskæres for ikke at dominere for meget. Afskårne sunde grene efterlades i plantningen.

Hjælpetræer (ammetræer) beskytter andre arter i opvæksten, men de skal fjernes eller skæres ned, når de begynder at hindre de blivende arter i at udvikle sig.

I SKOV-info nr. 7 findes mere at læse om vedligeholdelse og pleje.

Artsbeskrivelser

Beskrivelse af træer og buske, som er velegnede til plantning i skovbryn, læ- og vildtplantninger.

Beskrivelserne og skemaerne hører sammen. I skemaerne er de enkelte egenskaber lette at sammenligne for flere arter. I beskrivelserne gives et samlet billede af de enkelte arter med vægt på de særlige egenskaber.

Det nævnes, hvis et træ eller en busk udnyttes særligt af dyr (grene, frugter, blomster), men det er ikke omtalt, om frugterne kan spises af eller er giftige for mennesker. Frugttyperne er kun opdelt efter om de er tørre eller kødede. Mange arter tåler vind, dvs. at de sagtens kan gro på vindudsatte steder, men vækstformen bliver ofte påvirket af vinden.

Danske og latinske navne på træer og buske

Hjemmehørende arter

ASK	<i>Fraxinus excelsior</i>
AVNBØG	<i>Carpinus betulus</i>
BENVED	<i>Euonymus europaeus</i>
BIRK, DUN-	<i>Betula pubescens</i>
BIRK, VORTE-	<i>Betula pendula</i>
BØG	<i>Fagus sylvatica</i>
EG, STILK-	<i>Quercus robur</i>
EG, VINTER-	<i>Quercus petraea</i>
EL, RØD-	<i>Alnus glutinosa</i>
ELM, STORBLADET	<i>Ulmus glabra</i>
FYR, SKOV-	<i>Pinus sylvestris</i>
GEDEBLAD, DUNET	<i>Lonicera xylosteum</i>
GYVEL, (LAV, DANSK)	<i>Cytisus scoparius</i>
HASSEL	<i>Corylus avellana</i>
HAVTORN	<i>Hippophaë rhamnoides</i>
HVIDTJØRN, ALM.	<i>Crataegus laevigata</i>
HVIDJØRN,	<i>Crataegus monogyna</i>
ENGRIFLET	
HYLD, ALMINDELIG	<i>Sambucus nigra</i>
HÆG, ALMINDELIG	<i>Prunus padus</i>
KIRSEBÆR, FUGLE-	<i>Prunus avium</i>
KORNEL, RØD	<i>Cornus sanguinea</i>
KVALKVED	<i>Viburnum opulus</i>
LIND, SMÅBLADET	<i>Tilia cordata</i>

LØN, SPIDS-
NAVR
PIL, FEMHANNET
PIL, GRÅ-
PIL, KRYBENDE
PIL, SELJE-
PIL, ØRET
RIBS, FJELD-
ROSE, BLÅGRØN
ROSE, HUNDE-
ROSE, KLIT-
ROSE, ÆBLE-
RØN, ALMINDELIG
SLÅEN
TØRST
VRIETORN
ÆBLE, VILD

Acer platanoides
Acer campestre
Salix pentandra
Salix cinerea
Salix repens
Salix caprea
Salix aurita
Ribes alpinum
Rosa dumalis
Rosa canina
Rosa pimpinellifolia
Rosa rubiginosa
Sorbus aucuparia
Prunus spinosa
Rhamnus frangula
Rhamnus catharticus
Malus sylvestris

Andre arter

BLÆRESPIRÆA

BÆRMISPEL,
LAMARCKS
BÆRMISPEL, AKS-
EL, GRØN
EL, GRÅ-
FYR, ØSTRIGSK
GEDEBLAD,
KALIFORNISK
GRAN, HVID-
GRAN, SITKA-
MIRABEL
PIL, BÅND-
PIL, DUG-
PIL, HVID-
POPPEL, GRÅ
POPPEL, KANADISK
POPPEL, V-AM.

BALSAM-
ROSE, VIRGINIA-
RØN, PYRENÆISK
SYREN
ÆBLE, SARGENTS
ÆR

*Physocarpus
malvaceus*
og *Physocarpus
capitatus*
*Amelanchier
lamarckii*
Amelanchier spicata
Alnus viridis
Alnus incana
Pinus nigra
*Lonicera
ledebourii*
Picea glauca
Picea sitchensis
Prunus cerasifera
Salix viminalis
Salix daphnoides
Salix alba
Populus x canescens
Populus x canadensis
*Populus
trichocarpa*
Rosa virginiana
Sorbus mougeotti
Syringa vulgaris
Malus sargentii
Acer pseudoplatanus

Nogle af træerne og buskene har flere danske navne. De er angivet oven over artsbeskrivelserne.

Vækstforhold for arterne

Artsnavn	Lys	Jord	Fugt	Vind	Vårfrost	Saltsprøjt
ASK	○-○	s-m-l	m-f	★-★★★	★★★	★★-★★★
AVNBØG	○-●	m-l	m	★★-★★★	★★-★★★	★★
BENVED	○-●	m-l	t-m	★★	★★★	★★
BIRK, DUN-	○	s-m-l	m-f	★★★	★★★	★★
BIRK, VORTE-	○-○	s-m-l	t-m	★	★★-★★★	★★
BØG	○-●	m-l	t-m	★★-★★★	★-★★	★★
EG, STILK-	○	s-m-l	t-m-f	★★★	★★★	★★-★★★
EG, VINTER-	○-○	s-m-l	t-m	★★-★★★	★★★	★★-★★★
EL, RØD-	○-○	s-m-l	m-f	★★	★★★	★★★
ELM, STORBLADET	○-●	s-m-l	t-m-f	★★★	★★★	★★★
FYR, SKOV-	○	s	t-m	★★★	★★★	★★-★★★
GEDEBLAD, DUNET	○-●	m-l	m-f	★★	★★	★★★

Signaturer

Lys:

- sol
- let skygge
- skygge

Jord:

- s mager
- m middel-god
- l leret

Fugt:

- t tør
- m middel
- f fugtig

Vind:

- ★★★ tåler meget
- ★★ tåler en del
- ★ følsom

Vårfrost:

- ★★★ tåler kulde
- ★★ tåler nogen
- ★ følsom

Saltsprøjt:

- ★★★ tåler en del
- ★★ tåler lidt
- ★ følsom

Artsnavn	Lys	Jord	Fugt	Vind	Vårfrost	Saltsprøjt
GYVEL, (LAV, DANSK)	○	s-m	t-m	★★★	★★	★★
HASSEL	○-○	m-l	t-m-f	★★-★★★	★★★	★★-★★★
HAVTORN	○	s-m-l	t-m	★★★	★★★	★★★
HVIDTJØRN, ALM.	○-○	m-l	t-m-f	★★	★★★	★★★
HVIDTJØRN, ENGR.	○-○	s-m-l	t-m	★★-★★★	★★★	★★★
HYLD, ALM.	○-●	m-l	m-f	★★	★★★	★★★
HÆG, ALM.	○-○	s-m-l	m-f	★★	★★★	★★
KIRSEBÆR, FUGLE-	○-○	m-l t-	m	★★	★★	★★
KORNEL, RØD	○-●	s-m-l	m	★★	★★	★★
KVALKVED	○-○	m-l	t-m-f	★★	★★★	★-★★
LIND, SMÅBLADET	○-●	m-l	m-f	★★	★★★	★★-★★★
LØN, SPIDS-	○-●	s-m-l	t-m-f	★★-★★★	★★★	★★-★★★
NAVR	○-●	m-l	t-m	★★-★★★	★★★	★★-★★★
PIL, FEMHANNET	○	m	f	★★	★★★	★★
PIL, GRÅ-	○-○	s-m-l	t-m-f	★★★	★★★	★★★
PIL, KRYBENDE	○	s	t-m	★★★	★★★	★★★
PIL, SELJE-	○	s-m-l	t-m	★★-★★★	★★★	★★
PIL, ØRET	○-○	s-m-l	f	★★★	★★★	★★-★★★
RIBS, FJELD-	○-●	s-m-l	t-m-f	★★	★★★	★★

Artsnavn	Lys	Jord	Fugt	Vind	Vårfrost	Saltsprojt
ROSE, BLÅGRØN	○	m-l	t-m	***	**	***-***
ROSE, HUNDE-	○	m-l	t-m	***-***	**	**
ROSE, KLIT-	○	s	t-m	***	**	***
ROSE, ÆBLE-	○-●	s-m-l	t-m	**	**	**
RØN, ALMINDELIG	○	s-m-l	t-m-f	***-**	***	***
SLÅEN	○	m-l	t-m	***	***	***
TØRST	○-●	s-m	m-f	***	***	*-**
VRIETORN	○-●	m-l	m	**	**	***
ÆBLE, VILD	○-●	s-m-l	t-m	***-***	**	***-***
Andre arter						
BLÆRESPIRÆA	○-●	s-m-l	t-f	***	**	***
BÆRMISPEL, LAMARCKS	○-●	s-m-l	t-f	***	**	**
BÆRMISPEL, AKS-	○-●	s-m-l	t-f	***	***	**
EL, GRØN	○-●	s-m-l	t-m	**	***	**
EL, GRÅ-	○-●	s-m-l	t-m	***	***	**
FYR, ØSTRIGSK	○	s-m-l	t-m	***	**	***
GEDEBLAD, KAL.	○-●	s-m-l	t-m	***	**	***

Artsnavn	Lys	Jord	Fugt	Vind	Vårfrost	Saltsprojt
GRAN, HVID-	○	s-m	t-m	***	***	***
GRAN, SITKA-	○-●	s-m-l	t-f	***	*	***
MIRABEL	○-●	s-m-l	t-m	***	***-***	***
PIL, BÅND-	○	s-m-l	t-m	***	***	***-***
PIL, DUG-	○	s-m-l	t-m	***	***-***	***
PIL, HVID-	○	s-m-l	t-m	***	**	**
POPPEL, GRÅ-	○-●	s-m-l	t-m	***	***	***
POPPEL, KAN.	○	s-m-l	t-m	***	**	**
POPPEL, V-AM.BALSAM	○	s-m-l	t-f	***	**	***-***
ROSE, VIRGINIA-	○	s-m-l	t-f	***-***	**	**
RØN, PYRENÆISK	○	s-m-l	t-m	***	***-***	***
SYREN	○-●	s-m-l	m-f	***	***	***
ÆBLE, SARGENTS	○-●	s-m-l	m-f	***	**	**
ÆR	○-●	s-m-l	t-f	***	***	***

Form, højde, blomstring og frugt

Artsnavn	Højde i m.	Form	Blomstringstid	Frugttype	Modningstid
ASK	35	T	maj	t	okt-nov
AVNBØG	25	T-B	maj	t	okt-nov
BENVED	5	t-B	maj-jun	k	sep-nov
BIRK, DUN-	20	T	maj	t	sep-nov
BIRK, VORTE-	25	T	maj	t	okt
BØG	35	T	maj	t	okt-nov
EG, STILK-	25	T	maj-jun	t	okt
EG, VINTER-	35	T	maj-jun	t	okt
EL, RØD-	15	T-B	mar-apr	t	nov-dec
ELM, STORBLADET	35	T	apr	t	maj-jun
FYR, SKOV-	30	T	maj-jun	t	feb-apr
GEDEBLAD, DUNET	3	b	maj-jun	k	jul-sep

Signaturer

Form:

T stort træ
t lille træ
B stor busk
b lav busk

Frugt:

t tørt
k kødet

Højde:

Højden er den almindeligt
nåede højde.

Artsnavn	Højde i m.	Form	Blomstringstid	Frugttype	Modningstid
GYVEL,(LAV,DANSK)	1	b	maj-jun	t	jul-sep
HASSEL	5	B	mar-apr	t	sep-okt
HAVTORN	3	B-b	maj-jun	k	sep-okt
HVIDTJØRN, ALM.	8	t-B	maj-jun	k	okt-dec
HVIDTJØRN, ENGR.	12	t-B	jun	k	sep-okt
HYLD, ALM.	6	t-B	jun-jul	k	sep-okt
HÆG, ALM.	15	t-B	maj	k	sep
KIRSEBÆR, FUGLE-	20	T	maj	k	jul-aug
KORNEL, RØD	4	t-B	jun-jul	k	sep-okt
KVALKVED	4	B	jun	k	sep-okt
LIND, SMÅBLADET	35	T	jul	t	okt-nov
LØN, SPIDS-	25	T	maj	t	okt
NAVR	15	t-B	maj-jun	t	okt-nov
PIL, FEMHANNET	6	t-B	maj-jun	t	dec
PIL, GRÅ-	5	B	apr-maj	t	jun-jul
PIL, KRYBENDE	1	b	apr-maj	t	jul-aug
PIL, SELJE-	10	t-B	apr-maj	t	jun-jul
PIL, ØRET	2	b	apr-maj	t	jun-jul
RIBS, FJELD-	1,5	b	maj-jun	k	jul

Artsnavn	Højde i m.	Form	Blomstringstid	Frugttype	Modningstid
ROSE, BLÅGRØN	2	b	maj-jun	k	sep-okt
ROSE, HUNDE-	3	b	jun-jul	k	sep-okt
ROSE, KLIT-	1	b	jun-jul	k	aug-sep
ROSE, ÆBLE-	2,5	b	maj-jun	k	sep-okt
RØN, ALMINDELIG	10	t-B	maj	k	aug-sep
SLÅEN	3	b	apr-maj	k	sep-okt
TØRST	6	B	jun-jul	k	sep-okt
VRIETORN	8	t-B	jun	k	sep
ÆBLE, VILD	8	t-B	maj-jun	k	sep

Andre arter

BLÆRESPIR/EA	4	B	maj-jun	t	jul
BÆRMISPEL, LAMARCKS	4	t-B	maj-jun	k	jul
BÆRMISPEL, AKS-	4	B	apr-maj	k	jul
EL, GRØN	5	B	mar-apr	t	sep-okt
EL, GRÅ-	20	T	mar-apr	t	sep-okt
FYR, ØSTRIGSK	25	T	jun	t	dec-feb
GEDEBLAD, KAL.	4	B	maj-jun	k	aug

Artsnavn	Højde i m.	Form	Blomstringstid	Frugttype	Modningstid
GRAN, HVID-	20	T	maj-jun	t	nov-dec
GRAN, SITKA-	25	T	maj-jun	t	dec-feb
MIRABEL	8	t-B	apr-maj	k	jul
PIL, BÅND-	15	t-B	apr-maj	t	
PIL, DUG-	15	T	feb-mar	t	
PIL, HVID-	25	T	maj	t	jun-jul
POPPEL, GRÅ-	35	T	apr-maj	t	
POPPEL, KAN.	30	T	apr-maj	t	
POPPEL, V-AM.BALSAM	30	T	apr-maj	t	
ROSE, VIRGINIA-	1,5	b	jun-jul	k	aug-sep
RØN, PYRENÆISK	10	t	maj	k	sep
SYREN	5	B	maj	t	okt
ÆBLE, SARGENTS	2	b	maj-jun	k	sep
ÆR	25	T	maj	t	sep

ASK

ASK (*Fraxinus excelsior*).

Asken kan under gunstige vækstbetingelser blive 35-40 m høj. Den trives både i lys og i nogen skygge og klarer sig på al slags jord, dog bedst på næringsrig, ret fugtig og kalkrig muldjord. Tåler ikke stillestående vand i jorden. Derimod tåler ask blæst og salt. Blomstrer kort før løvspring i maj. Åben krone, som lader en del lys slippe igennem. De store, sorte knopper bides gerne af hjortevildt og harer. De tørre frugter sidder længe på træet og spises af fugle om vinteren. Ask egner sig godt til nedskæring og styning, da den villigt sætter stødkud. Anvendes især som bestandstræ i læplantninger eller som spredt indblanding i vildtplantninger og skovbryn.

AVNBØG (*Carpinus betulus*).

Op til 25 m højt træ. Avnbøg er meget skyggetålende. Den stiller ikke store krav til jordbunden, men trives dog bedst på den bedre jord. Blomstrer ved eller lige efter løvspring i maj. Unge planter og nedhængende grene gnaves gerne af hjortevildt og harer. Nedfaldne tørre frø ædes om vinteren af fugle. Tåler kraftig

AVNBØG

beskæring, klipning og nedbidning. Avnbøg vokser naturligt i den sydlige del af landet og bør fortrinsvis anvendes i disse områder. Avnbøg tåler vind. Den bruges især i læplantninger, men bliver meget smuk som enkeltstående træ og kan bruges i smågrupper i den indre del af vildtplantninger og i skovbryn.

BENVED

BENVED (*Euonymus europaeus*).

Op til 5 m høj busk, af og til indtil 8 m højt træ. Benved er lyskrævende, tåler en del blæst og trives bedst på muldrig jord. Den blomster i maj-juni. De små, uanselige gulgrønne blomster indeholder en del honning og bestøves af mindre insekter. Benved har kraftige, smukke høstfarver og kødede, stærkt lyserøde frugter med orange frø. De unge vintergrønne skud er føde for hjortevildt. Tåler beskæring. Den anvendes bedst i kanten af beplantninger. Angribes ofte af spindemøl, men overlever i reglen.

BIRK, DUN- (*Betula pubescens*).

Op til 20 m højt træ. Dun-birk er lyskrævende og tåler ikke meget vind, men er derimod meget hårdfør over for frost. Den stiller meget små krav til jordbunden og kan gro på alle jordtyper, også på fugtige, sure og tørveholdige jorde, hvor den ofte er det første træ, der indvandrer. Dun-birken blomster i begyndelsen af maj. Den er egnet som spredt indblanding og som hjælpetræart på ikke for vindudsatte, lidt fugtige lokaliteter i skovkanter og i læ- og vildtplantninger. Tåler nogen beskæring. Kan få karakteristiske heksekoste forårsaget af en svamp. De lette små og tørre frø ædes af småfugle om vinteren.

BIRK, DUN-

BIRK, VORTE-

BIRK, VORTE- (*Betula pendula*).

Op til 25-30 m højt træ med karakteristiske nedhængende grene. Mindre lyskrævende end dun-birk. Vorte-birk er velegnet til sandet, tør bund, men tåler ikke vind. Blomstrer lige efter løvspring i begyndelsen af maj. Vortebirk kan med fordel plantes om foråret. Den tåler stort set ikke beskæring. Den er egnet som spredt indblanding i skovbryn og vildtplantninger. De lette små og tørre frø ædes af småfugle om vinteren.

BØG

BØG (*Fagus sylvatica*).

Stort (op til 35 m), meget skyggegivende træ, der tåler megen vind. Den kan anvendes spredt i læplantninger, i den indre del af vildtplantninger og skovbryn. Den trives bedst på den lidt bedre, ikke for fugtige jord. Unge planter tåler ikke frost. Bøgen blomstrer kort efter løvspring tidligt i maj. Sætter med års

mellemrum store mængder af frø (bog), der gerne ædes både af fugle og pattedyr. Hjortevildt æder skud af unge bøge. Ved jævnlig (gentagne) beskæring tåles beskæring i hele levetiden. Kan blive 2-300 år gammel. Bøgen er ikke egnet nær kysterne i V- og N-Jylland.

EG, STILK-EG OG VINTER-

EG, STILK-EG (*Quercus robur*) Kaldes også almindelig eg – og VINTER- (*Quercus petraea*). 25-35 m høje skovtræer. Stilk-eg trives bedst på den lerholdige jord, men kan vokse overalt undtagen på meget våd jord. Vinter-egen bliver højst. Den kan trives på lettere og mere tør jord end stilk-egen. De tåler begge vind og er salttolerante. Blomstrer kort efter løvspring i maj. Sætter med års mellemrum mange frø (agern), der gerne ædes både af fugle og pattedyr. Unge planter bides af såvel hjortevildt som harer. Tåler svag beskæring. Gode lysttræer, der tillader opvækst af andre mindre træer under sig. Egene er de længstlevende danske træarter, kan blive over 1000 år gamle. Anvendes i alle former for plantninger som spredt indblanding, men bliver også meget smuk som fritstående. Stilk-eg findes over hele landet, vinter-eg er hyppigst i Midt- og Østjylland.

EL, RØD-

EL, RØD- (*Alnus glutinosa*).

Mellemstort træ på 10-25 m. Rød-el trives bedst på fugtig bund, tåler stillestående vand, men kan anvendes på næsten alle jordtyper. På meget tør jord bliver rød-ellen dog sjældent over 8-10 m høj. Den tåler frost

ELM, STORBLADET

og saltpåvirkning. Blomstringen finder sted i marts-april før løvspring. Rød-el skyder villigt fra stub eller stamme efter beskæring. Den kan bruges som hjælpetræ i stort set alle typer plantninger. Bladene omsættes meget hurtigt af nedbryderorganismer i vandløb, søer og moser, hvorved de fremmer produktiviteten. Grenene bides normalt ikke af vildt, men frøene i de små koglelignende stande ædes af småfugle om vinteren. Søges af spætter til udhuling af redehuller.

ELM, STORBLADET (*Ulmus glabra*).

Kaldes også skov-elm.

Op til 25-35 m højt, bredkronet træ, som klarer sig i både sol og en del skygge. Tåler vind og stiller kun små krav til jordbunden, men trives allerbedst på dyb kvælstofrig muld. Blomstringen finder sted før løvspring i april, og frøet er modent allerede i juni. Tåler stærk beskæring. På grund af elmens kraftige ungdomsvækst kan tidlig beskæring være nødvendig i blandingsbevoksninger. Specielt egnet til læplantninger på vindudsatte lokaliteter. Skud og grene ædes gerne af hjortevildt. Bladene omsættes hurtigt i jordbunden og virker jordforbedrende. Kan blive meget gammel. På grund af risiko for elmesyge bør antallet af elme ikke overstige 1/4 af bestandstræerne i en plantning.

FYR, SKOV-

FYR, SKOV- (*Pinus sylvestris*).

Nåletræ op til 30 m. Med alderen bliver barken rødgul foroven på stammen. Skov-fyr kan vokse på næsten al slags jord, men bliver på kraftig jord ofte udkonkurreret af andre arter. Den blomstrer i maj-juni. Frøene modner først efter 2 år, ædes af fugle, mus og egerne. Skov-fyr har lysgennemtrængelig krone og tåler vind. Den tåler kun beskæring i ung alder. Kan anvendes som spredt indblanding i læplantninger og den indre del af vildtplantninger samt i skovbryn i blanding med løvtræ. Kan blive flere hundrede år gammel.

GEDEBLAD, DUNET

GEDEBLAD, DUNET (*Lonicera xylosteum*).

Op til 3 m høj, fingrenet og tæt busk, der er hårdfør og tåler stærk skygge. Den blomstrer i maj-juni. Den trives bedst på den bedre jord og vokser især i den østlige del af landet. Tåler beskæring godt. Nedliggende grene slår let rod. Dunet gedebblad er en god kant- og underplante både i læplantninger, skovbryn og vildtplantninger.

GYVEL

GYVEL (*Cytisus scoparius*).

En op til 1 m høj busk, meget lyskrævende. Den tåler vind og er meget nøjsom. Lav dansk gyvel tåler frost en del bedre end andre gyvel-typer, som fryser ned i kolde vintre. Gyvelen tåler beskæring af grønne grene. De talrige frø kan ligge meget længe i jorden inden spiring. Blomsterne fremkommer i massevis i maj-juni og bestøves af store insekter. Gyvel er en glimrende foderplante for harer og hjortevildt og anvendes til vildtplantninger.

HASSEL

HASSEL (*Corylus avellana*).

Mangestammet oftest 3-5 m høj busk. Hassel trives bedst på let-fugtig næringsrig jordbund. Den kan stå både i sol og i halvskygge som undervækst. Den tåler vind og saltholdig luft. Blomstringen finder sted før løvspring, ofte i marts-april. De 1.5-2 cm store nødder er spiselige. Hassel klarer kraftig beskæring godt og kan anvendes til kant- og indplantning i både læplantninger, skovbryn og vildtplantninger. Frugterne er vigtig føde for mus, egern og mange større fugle. Bladene omsættes hurtigt og virker jordforbedrende.

HAVTORN

HAVTORN (*Hippophaë rhamnoides*).

Kaldes også klittorn og havtidse.

Havtorn findes i flere typer, f. eks. en lav NV-dansk og en højere SØ-dansk busk, begge med mange og lange torne. Den er meget lyskrævende og særlig velegnet til vindudsatte kystzoner. Tåler saltholdig luft. Havtorn kan gro næsten overalt, også i sand og grus. Nogle typer sætter mange rodskud. Den tåler beskæring godt. Blomstrer i maj-juni. Frugterne er orangefarvede og kan holde langt hen på vinteren på buskene. Ædes af mange fuglearter, herunder fasan.

HVIDTJØRN, ALMINDELIG

HVIDTJØRN, ALMINDELIG (*Crataegus laevigata*).

Også kaldet skovtjørn.

5-8 m høj, tornet busk eller mindre træ, ofte med flere stammer fra grunden. Den er en del skyggetålende. Almindelig hvidtjørn tåler mindre vind og har lidt større krav til jordbunden end engriflet hvidtjørn. Blomstringen finder sted i maj-juni, og frugterne med 2-3 sten er eftertragtet af fuglene. Tåler beskæring. Hjortevildt og harer æder gerne kviste og skud. Den er velegnet inde i plantninger.

HVIDTJØRN, ENGRIFLET

HVIDTJØRN, ENGRIFLET (*Crataegus monogyna*).
Op til 8 m høj, tornet busk eller lille træ (12-15 m), der er middel skyggetålende og tåler megen vind. Engriflet hvidtjørn kan gro på næsten alle jordtyper. Blomstringen finder sted i juni, og den rige frugtsætning gør den eftertragtet af fuglene. Frugterne har kun 1 sten. Tåler beskæring. Kviste og skud ædes af hjortevildt og harer. Særligt velegnet til skovbryn og læplantninger, men anvendes også i den indre del af vildtplantninger.

HYLD, ALMINDELIG

HYLD, ALMINDELIG (*Sambucus nigra*).
Flerstammet busk eller lille træ, indtil 6 meter høj. Den er hurtigvoksende, skyggetålende og tåler frost og salt samt en del vind. Den grov bedst på frodig, evt. noget fugtig jord, men kan også bruges på kalkholdig sandjord. Tåler beskæring godt. Almindelig hyld blomstrer i juni-juli. De modne frugter er meget eftertragtede af fugle. Den er velegnet både til den indre del af skovbryn og til vildt- og læplantninger.

HÆG, ALMINDELIG

HÆG, ALMINDELIG (*Prunus padus*).

En stor busk eller et indtil 15 m højt, tæt forgrenet træ. Den trives næsten overalt, men bedst på fugtig, næringsrig muldjord, hvor den hyppigt sætter rodskud eller slår rødder fra nedliggende grene. Tåler beskæring godt. Klarer sig både i sol og skygge samt frost. Almindelig hæg blomstrer i maj kort efter løvspring og søges meget af bier på grund af den tidlige blomstring og den righoldige nektarproduktion i blomsterne. Velegnet til skovbryn, læ- og vildtplantninger.

KIRSEBÆR, FUGLE- (*Prunus avium*).

Op til ca 20 m højt træ, i sjældnere tilfælde op til 30 m. Den trives bedst på god leret og lun jord og er uegnet til kold og våd jord. Blomstrer i maj ved løvspring. Kirsebærrene ædes af fugle. Tåler lettere beskæring. Fuglekirsebær findes især i den sydlige og østlige del af landet. Velegnet som spredt indblanding i såvel skovbryn som læ- og vildtplantninger.

KIRSEBÆR, FUGLE-

KORNEL, RØD

KORNEL, RØD (*Cornus sanguinea*).

Op til 4 m høj busk eller lille træ. Rød kornel er skygge- og vindtålende og meget nøjsom med hensyn til voksestedet, men trives ofte godt hvor der er en del kalk. Blomstrer i juni-juli. Rød kornel slår rod fra grene langs jorden og tåler beskæring godt. Løvet bliver rødt om efteråret. Er velegnet til skovbryn, læ- og vildtplantninger.

KVALKVED

KVALKVED (*Viburnum opulus*).

Op til 4 m høj busk. Kvalkved trives bedst på fugtig næringsrig jord, men kan ivoigt gro på næsten alle jordtyper. Den trives både i meget lys og i halvskygge, tåler vind og frost. Den blomstrer efter løvspring i juni. Blomsterne søges gerne af insekter, de røde bær ædes først af fugle langt hen på vinteren. Den har nedliggende grene, der let slår rod, tåler beskæring godt. Den er velegnet i skovbryn og vildtplantninger.

LIND, SMÅBLADET

LIND, SMÅBLADET (*Tilia cordata*). Kaldes også skov-lind. 25-35 m højt bredkronet træ. Småbladet lind trives bedst på den bedre jord, vokser gerne kystnært. Den kan stå i både sol og en del skygge. Giver megen skygge. Blomstrer efter løvspring i juli, hvor de små gulthvide stærkt duftende blomster søges meget af bier. De hurtigt omsættelige blade forbedrer jordbunden. Frøformering er sjælden her i landet. Tåler kraftig beskæring hele livet. Skud og grene er vinterføde for hjortevildt, de små hårde frugter samles af mus og fugle. Småbladet lind findes især i den sydlige del af landet. Næst efter egen det længstlevende danske træ. Kan som enkeltindivid næsten fortsætte uendeligt, fordi de mange stødskud hurtigt vokser op til nye træer omkring modertræet. Kan anvendes som spredt indblanding overalt både i kant og inde i plantninger. Anvendes også ofte til hække og alléer eller som enkeltstående.

LØN, SPIDS-

LØN, SPIDS- (*Acer platanoides*).

Op til 25-30 m højt træ. Spids-løn trives både i lys og nogen skygge og giver som ungt træ meget skygge. Den tåler vind og skades kun sjældent af frost. Spids-løn klarer sig godt på mange forskellige jordtyper, også helt ud til kanten af blødbundsarealer. Blomstring finder sted i begyndelsen af maj, lige før løvspring. Blomsterne indeholder meget nektar og søges af mange slags insekter. Skud og kviste ædes gerne af hjortevildt, og frøene ædes af fugle. Nedfaldne blade virker jordforbedrende. Kan anvendes som indblanding både i skovbryn og læplantninger.

NAVR

NAVR (*Acer campestre*).

Oftest stor busk, sjældnere et træ på 10-15 m. Navr trives bedst på en varm muldrig jord i sol, men den tåler også både skygge og vind. Blomstrer kort efter løvspring i slutningen af maj. De tørre frø ædes gerne af fugle. Navr findes især i den sydøstlige del af landet. Den klarer kraftig beskæring. Velegnet i kant og inde i både læplantninger, skovbryn og i vildtplantninger.

PIL, FEMHANNET

PIL, FEMHANNET (*Salix pentandra*).

En stor busk eller lille træ på 6-10 m med blanke blade. Trives bedst på fugtig næringsrig bund med en del muld. Lyskrævende, tåler vind og frost. Blomstrer ved løvspring i maj-juni, søges af mange slags insekter. Hunraklerne med den hvide frøuld bliver siddende langt ind i vinteren. De tørre frø ædes af fugle. Femhannet pil tåler som alle pile godt beskæring. Egnede som kantplante i skovbryn og vildtplantninger på fugtig jord.

PIL, GRÅ-

PIL, GRÅ- (*Salix cinerea*).

En stor, ofte lidt grov busk på 3-5 m højde og samme bredde, lyskrævende. Grå-pil tåler vind og kan gro på både meget tør og fugtig jordbund og på næringsrig og næringsfattig. Den blomstrer lidt før eller under løvspring i april-maj. Blomsterne har meget nektar og søges meget af bier under den tidlige blomstring. De tørre frø ædes af fugle. Tåler beskæring. Grå-pil tåler kystnært klima, og anvendes i læplantninger og i skovbryn, især hvor jorden er fugtig.

PIL, KRYBENDE

PIL, KRYBENDE (*Salix repens*). Også kaldet gråris.
Lav, krybende busk, indtil 1 m høj. Grenene er slanke og nedliggende og slår ofte rod. Den tåler at blive klippet ned til ca 10 cm over jorden. Lyskrævende, men tåler megen vind og kan gro på selv en meget tør jordbund, kan binde sand. Den egner sig godt til kystklima. Blomstrer lidt før eller under løvspring i april-maj. Blomsterne opsøges meget af bier under den tidlige blomstring. Krybende pil anvendes især i plantninger ved kyster.

PIL, SELJE-

PIL, SELJE- (*Salix caprea*).
Stor busk på 3-5 m, eller et mindre træ på op til 10 m. Selje-pil kan vokse på næsten alle jordtyper, undtaget meget fugtige jorde. Den blomstrer før løvspring i april-maj. Blomsterne opsøges meget af bier under den tidlige blomstring. De tørre frø ædes af fugle. Selje-pil er lyskrævende, men tåler vind og kan anvendes i kanter i skovbryn, læ- og vildtplantninger. Tåler beskæring godt.

PIL, ØRET

PIL, ØRET (*Salix aurita*).

2-3 m høj busk, som minder meget om grå-pil i krav til voksested og blomstring, men er oftest knyttet til surbund. Den er mindre og mere langsomtvoksende end grå-pil. Tåler beskæring godt. Velegnet til skovbryn og læplantninger, hvor jorden er fugtig.

RIBS, FJELD-

RIBS, FJELD- (*Ribes alpinum*).

Op til 1,5 m høj og lige så bred busk. Fjeld-ribs tåler både skygge og konkurrence fra træer med højtliggende rødder og kan derfor plantes tæt ind til gamle træer. Den er velegnet til de fleste jordtyper. Løvspring allerede i april. Blomstrer i maj-juni. Tåler kraftig beskæring. Fjeld-ribs kan både anvendes til underplantning og kantplantning i skovbryn og vildtplantninger samt i læplantninger.

ROSE, BLÅGRØN

ROSE, BLÅGRØN (*Rosa dumalis*).

1-2 m høj, tætgrenet busk med få udløbere. Blågrøn rose er lyskrævende, men tåler vind, egnet til kystklima. Den trives bedst på lidt bedre jorde og er uegnet til sur jord. Blomstrer i maj-juni. Fuglene søger de modne hyben om efteråret. Tåler beskæring. Blågrøn rose giver god bunddækning og kan anvendes som kantplante i skovbryn og i vildt- og læplantninger.

ROSE, HUNDE-

ROSE, HUNDE- (*Rosa canina*).

1,5-5 m høj klatrende busk med kraftige seglkurmede torne og 1-2 cm lange hyben. Hunde-rosen er lyskrævende, men tåler vind og er egnet til middeltørre, lerede jorde, såvel som kalkrig sandjord, men uegnet til fattig sur jord. Den danner rodudløbere og er ret hurtigt voksende. Grenenes lange ranker kan klatre højt i nabotræer. Tåler beskæring. Den blomstrer i juni-juli. De modne hyben søges af fugle om efteråret. Hunde-rosen er velegnet til kantplanning i vildt- og læplantninger og skovbryn.

ROSE, KLIT-

ROSE, KLIT- (*Rosa pimpinellifolia*).

Op til 1 m høj rigt småtornet busk. Klit-rosen er velegnet til specielt de meget tørre sandjorde, tåler vind og salt. Den er vildtvoksende i de vestjyske klitter og klitheder. De oprindelige danske former bliver kun ca 0.5 m. Klit-rosen blomstrer i juni-juli. Dens hyben er brunlig-sorte. Klit-rose danner underjordiske rodudløbere. Anvendes som kantplante og sandbinder på de meget tørre sandjorde.

ROSE, ÆBLE-

ROSE, ÆBLE- (*Rosa rubiginosa*).
Op til 2.5 m høj busk med kraftige torne og med 1-1.5 cm lange ægformede hyben. Den blomstrer i maj-juni. De modne hyben søges af fugle om efteråret. Æbleduftende blade, skud og blomsterstande. Æble-rose er lyskrævende, men tåler vind. Den er uegnet til sur jord. Æble-rose giver god dækning og kan anvendes som kantplante i læplantninger, skovbryn og vildtplantninger. Tåler beskæring.

RØN, ALMINDELIG

RØN, ALMINDELIG (*Sorbus aucuparia*).
10-15 m høj, åben busk eller mindre træ. Den er lyskrævende, men tåler vind. Almindelig Røn er velegnet på alle jordtyper, lige fra våd og sur jord til mager sandjord. Tåler beskæring godt. Blomstringen finder sted fra slutningen af maj. Normalt rigelig frugtsætning, hvilket gør den eftertragtet af fuglene. Almindelig røn kan anvendes i både skovbryn, læ- og vildtplantninger.

SLÅEN

SLÅEN (*Prunus spinosa*).
1-3 m høj busk med lange torne. Den er lyskrævende og tåler vind. Slåen trives på frodige, middelfugtige såvel som tørre lerjorde, men kan også bruges på kalkrig sandjord. Sætter mange rodskud og tåler beskæring godt. Slåen kan danne meget tæt krat og er derfor velegnet i skovbryn og læplantninger og som kantplante i vildtplantninger. Den blomstrer før løvspring i april-maj. De kuglerunde frugter får en dugblå farve hen på efteråret og ædes gerne af fugle efter frost, hvor den beske smag forsvinder.

TØRST

TØRST (*Rhamnus frangula*).

Op til 6 m høj, åben busk. Tørst tåler vind og skygge og er nøjsom. Den kan gro på alle jordtyper, men især på fugtig og sur jordbund. Den blomstrer i juni-juli med uanselige blomster. Spredte rødsorte frugter. Velegnet til den indre del af skovbryn og vildtplantninger.

VRIETORN

VRIETORN (*Rhamnus catharticus*).

Tornet, normalt op til 5 m høj busk, der under gunstige forhold kan blive et træ på op til 8 m. Vrietorn tåler både vind og skygge, men jordbunden må ikke være for næringsfattig og tør. Trives godt i strandkrat og på kalkrig jord. Den blomster i juni og får talrige sorte frugter. Velegnet til skovbryn og vildtplantninger.

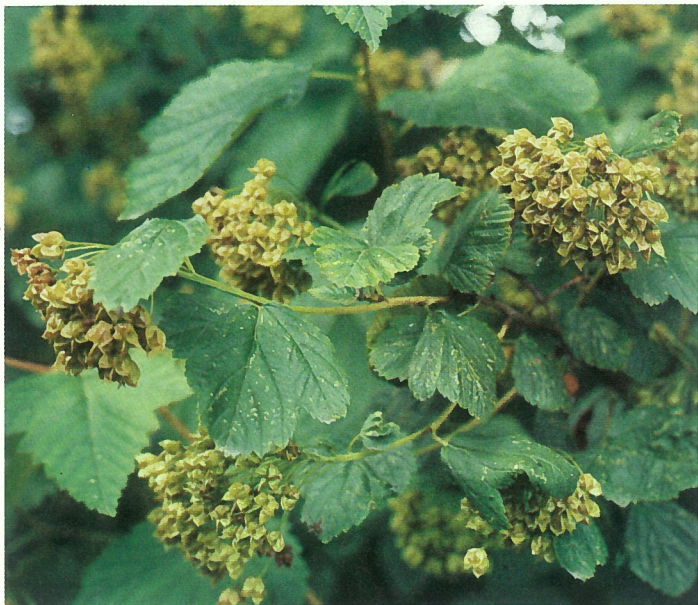
ÆBLE, VILD

ÆBLE, VILD (*Malus sylvestris*). Også kaldet skovabild og skovæble.

Op til 5 m høj busk eller lille træ (8 m) med spredte grentorne. Den tåler vind og lidt skygge. Vild æble kan gro på næsten alle jordtyper, bedst på frodig lerjord, bør ikke bruges på våd eller meget tør jord. Den tåler kystklima godt. Blomstrer fra sidst i maj og ind i juni. Vild æble er velegnet til kanter, den indre del af skovbryn og i vildtplantninger samt til læplantninger. De små, sure og grønne æbler holder langt hen på vinteren og ædes af hjortevildt og fugle. Skud og grene blandt den mest eftertragtede vinterføde for hjortevildt og harer.

BLÆRESPIREA

BLÆRESPIREA (*Physocarpus malvaceus* og *Physocarpus capitatus*).
Op til 4 m høj, mangegrenede buske, som tåler skygge og vind. De kan trives i kystnært klima og på alle jordtyper, bortset fra sur, tørveagtig jord. Blomstring i maj-juni. Nedliggende grene slår rod, tåler kraftig beskæring. Blærespirea er god til kant- og underplantning i læ- og vildtplantninger.

BÆRMISPEL, LAMARCKS

BÆRMISPEL, LAMARCKS (*Amelanchier lamarckii*).
Mangestammet busk eller lille træ, der gror relativt langsomt. Bladene er ovale og savtakkede med kort markant spids, uldne som unge, glatte og læderagtige senere. Lamarcks bærmispel er meget nøjsom og kan gro på selv de magreste sandjorde og i moser og tåler en del skygge og vind. Den blomstrer rigeligt i maj-juni. De modne blå-sortede frugter har 10 rum i kernehuset. De sidder på oprette stængler og ædes af fugle. Anvendes som spredt indblanding i læplantninger, skovbryn og vildtplantninger.

BÆRMISPEL, AKS-

BÆRMISPEL, AKS- (*Amelanchier spicata*).

En mangestammet busk op til 1.5-4 m høj med mange skud fra basis. Grenene er oprette. Bladene ovale og savtakkede med dunet underside som unge. Blomstrer sent i april-maj. Frugterne er blå-sorte med vandrette bægerbladsrester. Aks-bærmispel er lyskrævende, men tåler vind. Kan anvendes i kanten af skovbryn og i læ- og vildtplantninger.

EL, GRØN

EL, GRØN (*Alnus viridis*).

Op til 3-5 m høj busk, lyskrævende og tåler vind. Grøn el trives på alle jordtyper med undtagelse af fugtig morbund. Blomstringen finder sted i marts-april. Grøn el tåler frost og kan anvendes som hjælpeart i både læ- og vildtplantninger. Grøn el skæres ned, når andre træer og buske vokser til. Den sætter hurtigt mange stødskud og forsvinder først, når resten af plantningen overskygger den helt.

EL, GRÅ-

EL, GRÅ- (*Alnus incana*). Tidligere kaldet Hvid-El.
Op til 20 m højt træ, lyskrævende og tåler vind. Grå-ellens krav til jordbunden er meget beskedne, dog trives den ikke på sur, tørveholdig jord. Den tåler frost og er velegnet som hjælpetræ i mange plantninger. Dens kraftige rods kud kan dog være generende. Blomstringen finder sted i marts-april, i gunstige vintre allerede fra slutningen af februar. Grå-el skæres bort, når andre træer og buske vokser til.

FYR, ØSTRIGSK

FYR, ØSTRIGSK (*Pinus nigra*).
Op til 25 m højt nåletræ med en meget tæt og regelmæssig krone. Den kræver meget lys og trives bedst på veldrænet, gerne tør og noget kalkholdig jord. Den er hårdfør, tåler vind og salt og klarer sig meget godt i kystzoner langs de indre farvande og på bakker. Den konkurrerer kraftigt om lys og vand med nabotræer. Blomstringen finder sted i juni. Østrigsk fyr er velegnet til læplantninger og som spredt indblanding i den indre del af vildtplantninger samt til skovbryn. Den tåler kun beskæring i de helt unge år, men kan som ældre stammes op.

GEDEBLAD, KALIFORNISK

GEDEBLAD, KALIFORNISK (*Lonicera ledebourii*).

Op til 4 m høj, grenet busk, som tåler meget skygge. Kalifornisk gedeblad tåler megen vind og klarer sig i kystnært klima. Den trives på alle jordtyper, undtagen på sur, tørveholdig jord. Den blomstrer i maj-juni. Nedliggende grene slår rod. Tåler beskæring. Kalifornisk gedeblad bruges til underplantning i læplantninger.

GRAN, HVID-

GRAN, HVID- (*Picea glauca*).

Op til 20 m højt nåletræ, under normale forhold dog sjældent over 10-15 m. Den tåler ikke skygge, men tåler megen vind og er modstandsdygtig overfor frost og saltnedslag. Kravene til jordbunden er meget små. Kan kappes. Hvid-gran anvendes til læplantninger, hvor den trives bedst alene. Genplantning efter gran (*Picea*arter) frarådes på grund af faren for svampeangreb (rodfordærver).

GRAN, SITKA-

GRAN, SITKA- (*Picea sitchensis*).

Op til 35 m højt nåletræ, i mindre plantninger dog sjældent over 15-20 m. Den tåler ikke meget skygge, men tåler megen vind og er modstandsdygtig over for saltnedslag, men ikke over for forårsfrost. Kan vokse på al slags jord. Kravene til jordbunden er små. Sitka-gran kan anvendes til læplantninger, hvor den trives bedst, når den står alene. Kan ved jævnlig beskæring fra ungdommen beskæres i hele levetiden. Genplantning efter gran (*Picea*arter) frarådes på grund af faren for svampeangreb (rodfordærver).

MIRABEL

MIRABEL (*Prunus cerasifera*).

Op til 8 m høj busk eller lille træ med spredte grentorne. Den tåler nogen skygge og en del vind. Den har ikke rods kud, men danner mange støds kud. Mirabel er nøjsom og kan gro på selv meget dårlig sandjord, men bør ikke bruges på meget våde jorde. Den blomstrer i april-maj samtidigt med løvspring og har velsmagende frugter. Mirabel tåler beskæring godt. Den er velegnet til læplantninger og i den indre del af vildtplantninger.

PIL, BÅND-

PIL, BÅND- (*Salix viminalis*).
Stor busk eller op til 15 m højt træ. Let genkendelig på de op til 25 cm lange smalle blade. Meget nøjsom, kan trives på alle jordtyper undtagen på meget fugtig bund. Blomstrer før løvspring i april-maj. Bånd-pil er ret lyskrævende. Den tåler kraftig beskæring godt og er velegnet som hjælpetræart i læplantninger på vindudsatte steder.

PIL, DUG-

PIL, DUG- (*Salix daphnoides*). Også kaldet pommersk pil.
Stor busk eller træ op til 15 m højt. Meget nøjsom, men trives bedst på ikke for fugtig jordbund. Blomstrer før løvspring, allerede i februar-marts. Dug-pil er lyskrævende og velegnet som hjælpetræart i læplantninger på vindudsatte steder. Tåler kraftig beskæring.

PIL, HVID-

PIL, HVID- (*Salix alba*).
Op til 25 m højt bredkronet træ. Kan vokse på næsten alle jordtyper. Lyskrævende. Blomstrer samtidig med eller lige efter løvspring i maj. Tåler topkapping og anden kraftig beskæring. Hvid-pil kan anvendes både som hjælpetræart og som blivende træ i læplantninger.

POPPEL, GRÅ-

POPPEL, GRÅ- (*Populus x canescens*).

Kan blive et 30-40 m højt og meget stort træ. Grå-poppel har et højtliggende rodnet og sender mange rodkud op fra dette. Den tåler megen vind og er et kraftigt voksende, men grådigt træ. Træets blade har ved løvspring et gråfiltet lag på undersiden. Det slides af, så træet senere ser grågrønt ud. Uegnet på vandlidende jord, men har ellers ingen særlige krav til jordbund. Tåler beskæring godt. Egnede som stort blivende træ i skovbryn.

POPPEL, KANADISK

POPPEL, KANADISK (*Populus x canadensis*). Kaldes også landevejspoppel. Kanadisk Poppel er det mest almindelige stynede træ i de østdanske hegn. Træet er hurtigt og højt voksende, op til 30 m med kraftigt gennemgående stamme, tåler topkapning og anden gentagen og kraftig beskæring. Kanadisk Poppel blomstrer i april-maj lige før løvspring. Bladene er store og trekantede, bronze-farvede ved udspring. Den er grådig over for naboplanterne og giver stærk skygge, når den har fuld krone. Den tåler megen vind og kræver meget lys. Den trives på al slags jord undtagen på meget våd jord.

POPPEL, VEST-AMERIKANSK BALSAM-

POPPEL, VESTAMERIKANSK BALSAM- (*Populus trichocarpa*).

Et 20-30 m højt kraftigt voksende enstammet træ med tæt forgrening. Blomstrer i april-maj kort før løvspring. Bladknopperne er store, brune og klæbrige med en frisk harpiksagtig duft. Bladene er store og ægformede. Balsam-poplen tåler vind og er stærkt lyskrævende. Den tåler stærk beskæring og kan vokse på næsten al slags jord undtagen meget våd jord. Den er velegnet til læplantninger og kan på vindudsatte steder bruges som hjælpetræ.

ROSE, VIRGINIA-

ROSE, VIRGINIA- (*Rosa virginiana*). Kaldes også glansbladet rose. Op til 1,5 m høj busk med spinkle skud, ældre skud med få torne. Virginia-rosen er lyskrævende og tåler vind. De runde hyben er ca. 1,5 cm i diameter. Den blomstrer i juni-juli. Har underjordiske roduløbere og er velegnet til fugtig jord, men kan iøvrigt anvendes på såvel lerjord som tør sandjord. Virginia-rosen anvendes fortrinsvis som kantplante omkring vildtplantninger.

RØN, PYRENÆISK

RØN, PYRENÆISK (*Sorbus mougeotti*).

En mellemstor busk eller lille træ på op til 10 m. Pyrenæisk røn tåler megen vind og trives godt på let jord, bl.a i Nord- og Vestjylland. Blomstrer i maj. Har normalt kraftig frugtsætning og søges ofte af fugle. Pyrenæisk røn anvendes især i læplantninger, men også i den indre del af vildtplantninger i mindre grupper eller som enkelttræ. Pyrenæisk røn forveksles ofte med selje-røn, som er en hjemmehørende rønneart, der forekommer i det sydøstlige Danmark, men som er svær at holde sygdomsfri.

SYREN, ALMINDELIG

SYREN, ALMINDELIG (*Syringa vulgaris*).

3-6 m høj busk. Syren er især plantet på Fyn. Den vokser ret langsomt, men tåler vind og nogen skygge. Den er nøjsom og kan bruges selv på mager, ikke for tør sandjord. Syren blomstrer sidst i maj med stærkt duftende store klaser af lilla eller hvide blomster. Den danner mange rodskud. Syren er egnet som spredt indblanding både i skovbryn, læ- og vildtplantninger, men kan også bruges alene som læplante. Tåler kraftig beskæring.

ÆBLE, SARGENTS

ÆBLE, SARGENTS (*Malus sargentii*).

Op til 2 meter høj bred busk med spredte grentorne. Den gror langsomt, tåler kun lidt skygge, men klarer vind godt. Sargents æble er uegnet til ekstremt tørre jorde, men ellers brugbar på alle jordtyper fra frodig lerjord til sandjord, samt på overgangen til fugtig jord. Den blomstrer i maj-juni. De små røde frugter ædes af fugle. Tåler beskæring godt. Sargents æble bruges især som kantplante både i skovbryn og i læ- og vildtplantninger.

ÆR

ÆR (*Acer pseudoplatanus*). Også kaldet ahorn.

Op til 25 m højt træ. Ær trives i meget lys, men tåler også nogen skygge, giver selv som ung en del skygge. Skades ikke af vind og kun sjældent af frost. Ær klarer sig godt på mange forskellige jordtyper, også helt ud til kanten af blødbundsarealer, men foretrækker muldrig bund. Blomstringen finder sted sidst i maj kort efter løvspring. Blomsterne søges af mange slags insekter. Unge planter og skud ædes af vildt. Spredt sig let med utallige frøplanter. Bør ikke plantes, så den spreder sig ind i skov.

Yderligere information og nyttige adresser

Hefter

SKOV-*info* hefter fås ved henvendelse til Skov- og Naturstyrelsen.

SKOV-*info* nr 12: Tilskudsberettigede træer og buske til skov-bryn, læ- og vildtplantninger.

Fås ved henvendelse til Skov- og Naturstyrelsen eller skovbrugskonsulenterne. Indeholder liste over de tilskudsberettigede arter og giver oplysninger om hvilke myndigheder, der administrerer de forskellige tilskudsordninger.

Ansøgningskemaer om tilskud til vildtplanter.

Med oplysninger om Naturbeskyttelseslovens bestemmelser om hvor man ikke må plante. Skov- og Naturstyrelsen.

1994. Fås ved henvendelse til Skov- og Naturstyrelsen samt lokale statsskovdistrikter.

Spørg din skovbrugskonsulent til råds. SKOV-*info* nr. 2. 1989. Hefte.

Kulturstart i nåletræ. SKOV-*info* nr. 4. 1990. Hefte.

Tilskud til løvskov. SKOV-*info* nr. 5. 1991. Hefte.

Naturhensyn i skovdriften. SKOV-*info* nr. 6. 1991. Hefte.

Tynding i løvtræ. SKOV-*info* nr. 7. Hefte.

Tilskud til skovpleje. SKOV-*info* nr. 10. Folder 1993.

Kulturstart i løvtræ. SKOV-*info*. Hefte. Under udarbejdelse.

Valg af proveniens. SKOV-*info*. Hefte. Under udarbejdelse.

Frøkilder af træer og buske. Grøn Viden nr. 80. 1994. Hefte. Statens Planteavlfsforsøg. Fås ved henvendelse til Havebrugscentret i Aarslev

Fortegnelse over kårede, udpegede og fremavlede frøkilder af træer og buske til landskabsformål. SP-rapport nr. 12. 1993. Statens Planteavlfsforsøg.

Landbrugsministeriets miljøordninger: Læplantning, vejledning og ansøgnings-skema.

Landbrugsministeriet, Jordbrugsdirektoratet, 1994.

Fås hos landbrugskonsulenter, Jordbrugsdirektoratet og Fællesudvalget for Læplantning.

Pr. 13.10.94 er alle tilskudsordninger der vedrører skov, samlet i Miljø- og Energi ministeriet. Oplysninger herom fås ved henvendelse til det lokale statsskovdistrikt, skovbrugskonsulenterne eller Skov- og Naturstyrelsen.

40 danske træer og buske. Skov- og Naturstyrelsen. 1994. Hefte. Købes i boghandlen eller i Skov- og Naturstyrelsen.

Levende hegn. 1993. Landbrugets Informationskontor.

Skovbryn. Dansk Skovbrugs Tidsskrift. 1994. Særnummer.

Skov- og Naturstyrelsen

Se adresse på heftets bagside.

Giver adresser på statsskovdistrikter og oplyser om skovlov, strukturudviklingslov, naturbeskyttelseslov, jagtlov, træ- og buskarter. Hefter og foldere bestilles skriftligt eller telefonisk mellem 9 og 12 i informationsafdelingen.

Statsskovdistrikterne

Adresser i lokaltelefonbøger, SKOV-info hefter eller i Skov- og Naturstyrelsen. Oplyser om skovbryns- og vildtplantningsordningerne.

Landbrugsministeriet

Slotsholmsgade 10,
1216 København K
Tlf. 33 92 33 01

Oplyser om strukturudviklingslov, landbrugslov.

Strukturdirektoratet

Sankt Annæ Plads 19,
1250 København K
Tlf. 33 15 61 31

Oplyser om Landbrugsministeriets miljøordninger og om konsulenter.

Fællesudvalget for Læplantning

Landbocentret,
Hjortsvangen 3,
7323 Give
Tlf. 79 71 71 71

Oplyser om læplantningsordningerne, om konsulenter og om planteskoler, der leverer til læplantningsordningen.

Det Danske Hedeselskab

Klostermarken 12,
Postboks 110,
8800 Viborg
Tlf. 86 67 61 11
Oplyser om skovbrugskonsulenter.

Dansk Planteskoleejerforening

Sekretariatet,
Hvidkærvej 29,
5250 Odense
Tlf. 66 17 17 14
Oplyser om planteskoler.

Dansk Skovforening

Se adresse på heftets bagside.

De Danske Skovdyrkerforeninger

Se adresse på heftets bagside.
Oplyser om skovbrugskonsulenter.

Fotografer:

John Norrie: forside, side 12v, 13, 14v, 16h, 17h, 18, 20v, 21, 22, 23v, 24v, 24h, 25v, 26, 27v, 27h, 28v, 28m, 29v, 29m, 30v, 32h, 34h, 35v, 35h, 36, 38v, 39h.

Leif Ahlmann Olesen: side 12h, 14h, 15, 16v, 17v, 19v, 24m, 25h, 27m, 28h, 29h, 30h, 31, 32v, 33, 34v, 35m, 37, 39v.

M. Jessen-Holm: side 20h, 38h.

H. Staun: side 23h.

Knud Ib Christensen: side 19h.

skov-info

Udgives i et samarbejde mellem:

Miljø- og Energiministeriet
Skov- og Naturstyrelsen

Haraldsgade 53
2100 København Ø
Tlf. 39 47 20 00

Miljø- og Energiministeriet
Forskningscentret for Skov & Landskab

Hørsholm Kongevej 11,
2970 Hørsholm, tlf. 45 76 32 00

Dansk Skovforening

Amalievej 20
1875 Frederiksberg C
Tlf. 31 24 42 66

De Danske Skovdyrkerforeninger

Amalievej 20
1875 Frederiksberg C
Tlf. 31 24 42 66

Hedeselskabet

Klostermarken 12
Postboks 110
8800 Viborg
Tlf. 86 67 61 11

Heftet kan fås i Skov- og Naturstyrelsen
Pris 40 kr. incl. moms Naturstyrelsen
ISBN: 87-89376-15-3

I serien er hidtil udgivet:

1. Hvad siger skovloven?
2. Spørg din skovbrugskonsulent til råds
3. Barkbiller i nåletræer - en trussel mod din skov
4. Kulturstart i nåletræ
5. Tilskud til løvskov
6. Naturhensyn i skovdriften
7. Tynding i løvskov
8. Skovdrift og fortidsminder
9. Juletræer og pyntegrønt
10. Tilskud til skovpleje
11. Driftsplanlægning for skov
12. Træer og buske til skovbryn, læhegn og vildtplantninger. Tilskudsliste
13. Træer og buske til skovbryn, læhegn og vildtplantninger. Beskrivelse af arter

Endvidere er der udgivet følgende publikationer:
Skader på skovens træer
Flersidigt skovbrug - et idékatalog

Udleveret af: